

จากเรนแมน สู่อทิสติก

นพ.ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา

จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

เรนแมน (Rain Man) เป็นภาพยนตร์ฮอลลีวูด ที่นำเรื่องราวความมหัศจรรย์ของบุคคลออทิสติกมาถ่ายทอด ทำให้ผู้คนได้รู้จักกันทั่วโลก สร้างจากข้อมูลจริงของบุคคลออทิสติกที่มีความสามารถพิเศษ หลายๆ คน มารวมอยู่ในคนเดียว นำมาถ่ายทอดบนแผ่นฟิล์มได้อย่างแนบเนียน เก็บเกี่ยวรายละเอียดต่างๆ ของบุคคลออทิสติกมานำเสนอ เพื่อให้โลกรู้จักพวกเขามากขึ้น แม้ว่าเวลาจะผ่านมาถึง 17 ปีแล้ว สำหรับเรนแมน แต่ก็ยังอยู่ในความทรงจำของหลายๆ คนเป็นอย่างดี

ภาพยนตร์เรื่องเรนแมน

ภาพยนตร์เรื่องนี้ ได้รับรางวัลออสการ์ ในปี พ.ศ.2531 ถึง 4 ตัว คือ ภาพยนตร์ยอดเยี่ยม ผู้กำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยม คือ แบร์รี เลวินสัน บทภาพยนตร์ดั้งเดิมยอดเยี่ยม และที่สำคัญคือ ดารานำชายยอดเยี่ยม ซึ่ง ดัสติน ฮอฟแมน สวมบทบาทบุคคลออทิสติก ได้อย่างแนบเนียน

เรื่องราวในภาพยนตร์ เริ่มต้นด้วย ชาร์ลี แบบบิท (แสดงบทโดย ทอม ครูซ) ทราบข่าวการเสียชีวิตของพ่อ จึงเดินทางกลับบ้านเพื่อร่วมพิธีศพ หลังจากนั้นได้พบว่า พ่อได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินต่างๆ มูลค่ากว่า 3 ล้านดอลลาร์ ให้กับสถาบันแห่งหนึ่ง เหลือเพียงรถยนต์เก่าๆ คันเดียว ที่

เขาได้รับเป็นมรดก ซึ่งรถยนต์คันนี้ เป็นคันที่เขาเคยขโมยไปขับเล่นกับเพื่อนตอนอายุ 16 ปี แล้วถูกพ่อแจ้งจับข้อหาขโมยรถ ติดคุกอยู่ 2 วัน เป็นสาเหตุให้เขาโกรธแค้นพ่อ และหนีออกจากบ้านไป ไม่ยอมติดต่อกลับมาอีกเลย

ชาร์ลีสู้สึกประหลาดใจว่าทำไมมรดกกว่า 3 ล้านดอลลาร์ จึงถูกยกให้กับสถาบันแห่งหนึ่ง เขาจึงเดินทางไปค้นหาคำตอบ จนทำให้เขาทราบว่า เขายังมีพี่ชายอยู่คนหนึ่งซึ่งอยู่ในความดูแลของสถาบัน ตั้งแต่แม่ของเขาเสียชีวิต ซึ่งเขาไม่เคยรับรู้เรื่องนี้มาก่อนเลย แพทย์ประจำสถาบันได้เล่าให้เขาฟังว่า พี่ชายเขาชื่อ เรย์มอน แบบบิท (แสดงโดย ดัสติน ฮอฟแมน) เป็นโรคออทิสติกที่มีศักยภาพสูง อยู่ในความดูแลของสถาบันมาตั้งแต่เด็ก แต่ชาร์ลียังไม่เข้าใจดีว่า โรคออทิสติกคืออะไร

ชาร์ลียากำลังเดือดร้อนเรื่องเงินอยู่ เกิดความคิดไม่ดีขึ้นมาว่าถ้าเขาได้เป็นผู้ดูแลเรย์มอน เขาก็จะได้รับมรดกทั้งหมด เขาจึงเตรียมดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อขอเป็นผู้ดูแลพี่ชาย และได้แอบพาพี่ชายออกจากสถาบันแห่งนั้น เพื่อกลับไปอยู่ด้วยที่แคลิฟอร์เนีย และเตรียมดำเนินการฟ้องร้องต่อไป

ในขณะที่เดินทาง เกิดเหตุการณ์ต่างๆ หลากอย่าง ทำให้ชาร์ลียได้เรียนรู้พฤติกรรมของพี่ชายซึ่งเป็นโรคออทิสติกว่าเป็นอย่างไรบ้าง จนหลายครั้งเขาสะกดกั้นอารมณ์ไม่อยู่ แต่ในที่สุดเวลา 7 วันที่ได้อยู่ด้วยกันทำให้เขาทั้งสองเกิดความผูกพันมากขึ้น ทำให้ชาร์ลียเปลี่ยนความคิดจากเดิม เขาอยากได้มีสิทธิในการดูแลเรย์มอนด้วยความผูกพันจริงๆ ไม่ได้สนใจในเรื่องมรดกแล้ว

ชาร์ลียได้รู้ว่า เรย์มอน คือพี่ชายแท้ๆ ที่เคยอยู่กับเขาตอนเด็กๆ เคยช่วยเลี้ยงดูเขา จนถึงอายุ 2 ขวบ ร้องเพลงให้เขาฟัง ซึ่งยังอยู่ในความทรงจำของชาร์ลียตลอดมา แต่เขานึกอยู่เสมอว่า เป็นเพื่อนในจินตนาการที่ชื่อ เรนแมน แต่จริงๆ แล้วคือพี่ชายเขาเอง ซึ่งเขาเรียกชื่อเพี้ยนตามภาษาของเด็กๆ จาก “เรย์มอน” เป็น “เรนแมน” สาเหตุที่พี่ชายเขาต้องไปอยู่ในความดูแลของสถาบัน เนื่องจากเกือบทำหน้าร้อนลวกเขานั่นเอง

เมื่อชาร์ลียได้รู้ความจริงว่า พี่แท้เรย์มอนคือเรนแมน ชาร์ลียรู้สึกสงสารพี่ชายมาก และเสียใจที่คิดไม่ดีต่อพี่ชาย เขาได้พาเรย์มอนมานอนบนเตียง ช่วยถอดรองเท้าให้ และช่วยห่มผ้าห่ม ปฏิบัติต่อพี่ชายเป็นอย่างดี เกิดความผูกพันกันอย่างแท้จริง จนในช่วงท้าย เรย์มอน สะกดชื่อชาร์ลีย ได้ถูกต้อง เหมือนที่เคยสะกดชื่อ เวิร์น เพื่อนสนิทที่เขาจำไว้ในใจเสมอมา ว่าเป็นคนที่ดีต่อเขามาก และจากจุดนี้ภาพยนตร์ยังสื่อให้เห็นชัดเจนในสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งว่า ถึงแม้ออทิสติกจะมีปัญหาในเรื่อง การเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น แต่เขาก็มีความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และมีความผูกพันกับคนอื่นได้เหมือนคนทั่วไป และเมื่อเกิดความผูกพันกันแล้ว ก็สามารถเรียนรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้เช่นกัน

ภาพยนตร์ได้สื่อสิ่งที่เป็นอาการของออทิสติก ออกมาได้ครบถ้วน ชัดเจน โดยเฉพาะด้านพฤติกรรม ที่มักยึดติดในรูปแบบเดิมๆ ไม่มียืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น เวลานอน เพียงจะต้องขีดหน้าต่าง อ่านหนังสือก่อนนอน และนอนเวลา 5 ทุ่มตรง รายการอาหารก็ต้องแบบเดิมตายตัวในวัน

ของสัปดาห์ เวลาทานแพนเค้ก ต้องมีชวดน้ำเชื่อม พร้อมกับไม้จิ้มฟันตั้งไว้ข้างๆ แม้กระทั่งกางเกงในก็ ต้องเป็นแบบที่เคยใส่เป็นประจำเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากสิ่งที่เคยทำก็จะอารมณ์ เสียรุนแรง มักยึดถือในกฎที่เคยถูกสอนมาอย่างตายตัว ไม่ยืดหยุ่น เช่น เวลาฝนตกห้ามออกไปไหน นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว ทำซ้ำๆ เช่น การโยกตัวเล่นทั้งเวลานั่งและยืน ชอบทำ คอเอียงๆ เหมือนกำลังฟังอะไรอยู่ในโลกส่วนตัว เดินชอยเท้าเร็วๆ เป็นก้าวสั้นๆ และเอามืออุดหูเมื่อมี เสียงดัง

เวลาคุยกันจะไม่สบตา มองเอียงๆ เฉียงๆ มองด้วยหางตา เหมือนกำลังจดจ้องบางอย่างใน ระยะใกล้ ประมาณ 2-3 นิ้ว จากสายตา ไม่ค่อยแสดงสีหน้า และอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ จะมีสีหน้า เฉยๆ ตลอด บรรยายความรู้สึกไม่เป็น เช่น ฉากที่อยู่ลิฟท์ ซูซานน่า แฟนสาวของชาร์ลี จูบเรย์มอน แล้วถามว่า “รู้สึกอย่างไร” เรย์มอนก็ตอบว่า “เปียก” นอกจากนี้ยังไม่สามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก ของคนอื่นได้ดีนัก ไม่สามารถเข้าใจมุขตลก เอามุขตลกที่ได้ฟังจากทีวีไปคิดตลอดว่าทำไม ขบปัญหาไม่ แดก ไม่เข้าใจว่าเพราะอะไร

มีคำอุทาน หรือเสียงที่เป็นลักษณะเฉพาะ เช่น “เอ๊ะ ออ” พูดเป็นวลีสั้นๆ ซ้ำๆ ใช้ระดับเสียง เดียวกันตลอด ไม่มีจังหวะสูงต่ำ แต่ในภาพยนตร์ก็ไม่ได้สื่อถึงปัญหาด้านภาษาให้เห็นเด่นชัดนัก

ในด้านความสามารถในการดูแลตนเองในกิจวัตรประจำวันต่างๆ เรย์มอนทำได้ดี สามารถ สื่อสาร และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ อ่านออกเขียนได้ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดีพอสมควร ถือว่าเป็นกลุ่ม ออทิสติกที่มีศักยภาพสูง นอกจากนี้เขายังถูกสอนในเรื่องการพิทักษ์สิทธิของตนเองเป็นอย่างดี เช่นฉาก ที่เขาถูกชาร์ลี กระชากเสื้อ เขาก็เอาสมุดมาจดบันทึกไว้ว่า ถูกคุกคามอย่างไรบ้าง โดยใคร เมื่อไหร่ เป็น ต้น

แต่สิ่งที่เหนือไปกว่านั้นคือ เรย์มอนมีความสามารถพิเศษในระดับอัจฉริยะเฉพาะด้าน โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับเรื่องตัวเลข และมีความจำแบบคล้ายการถ่ายภาพ เวลาเห็นหรืออ่านอะไร จะ จำได้หมด คล้ายถ่ายภาพเข้าเก็บไว้ในสมองเป็นฉากๆ และดึงมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งพบว่าบุคคลออทิสติก ประมาณร้อยละ 10 มีความสามารถพิเศษคล้ายแบบนี้ แต่จะมีความหลากหลายเฉพาะทางในแต่ ละคน อาจเป็นความสามารถพิเศษในด้านการคำนวณทางคณิตศาสตร์ ด้านความจำที่จำรายละเอียดได้ ทุกอย่าง ด้านศิลปะ หรือดนตรี เรียกกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้ว่า “ออทิสติก ชาวองก์” (Autistic Savant)

ภาพยนตร์ได้สื่อถึงความสามารถพิเศษต่างๆ ออกมาได้ชัดเจนมาก จากหลายฉาก เช่น เรย์ มอน ทำกล่องไม้จิ้มฟันหล่น มองแว็บเดียวก็รู้ว่าหล่นไป 246 อัน ซึ่งถูกต้องพอดี ไม่มีขาดไม่มีเกิน สามารถคูณเลขหลายหลักได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง สามารถจดจำรายละเอียดของเครื่องบินตกได้ทุก ลำว่าเป็นของสายการบินไหน ตกปีไหน เสียชีวิตเท่าไร จนเป็นสาเหตุให้เรย์มอนไม่กล้าขึ้นเครื่องบิน

ทำให้ชาร์ลีสต้องพาเดินทางโดยรถยนต์แทน และสามารถจำหมายเลขโทรศัพท์ได้ทั้งหมดจากการอ่าน สมุดโทรศัพท์เพียงครั้งเดียว พอเห็นชื่อพนักงานโรงแรมก็บอกได้ว่าเบอร์โทรศัพท์ทำอะไร

ฉากเด่นของภาพยนตร์อีกฉาก คือ ชาร์ลีส พาเรย์มอน ไปเล่นการพนันที่นครลาสเวกัส เรย์มอน จำไฟได้แม่นยำ ทำให้ชนะพนันมาประมาณ 8 หมื่นดอลลาร์ จนเจ้าของบ่อนต้องใช้กล้องวงจรปิดจับผิด ดูว่ามีกลโกงอะไร แต่ก็ไม่พบและประหลาดใจมาก ว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ที่คนจะมีความสามารถการจำไฟได้ถึง 6 สำหรับ ในที่สุดก็ไม่ยอมให้เล่นพนันต่อไป บังคับให้กลับ ซึ่งฉากนี้มาจากเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นจริงที่นครลาสเวกัส และเป็นเหตุผลที่อธิบายว่า ทำไมการจัดประชุมออทิสติกระดับนานาชาติ เคยไปจัดที่นครลาสเวกัส

ในตอนจบ เรย์มอนต้องกลับไปอยู่ในความดูแลของสถาบันต่อไป ตามที่จิตแพทย์ 2 ท่านได้ลงความเห็น (ตามกฎหมายสุขภาพจิตของสหรัฐอเมริกา การตัดสินใจให้บุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต อยู่ในความดูแลของใคร ต้องมีจิตแพทย์อย่างน้อย 2 ท่าน ประเมินและลงความเห็นตรงกัน)

ภาพยนตร์ ได้สะท้อนมุมมองและแนวคิดด้านสุขภาพจิต ในสมัยเมื่อ 2-3 ทศวรรตก่อน ที่เชื่อว่า การดูแลโดยสถาบันเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ที่จะทำให้ผู้มีปัญหาด้านสุขภาพจิต ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี ได้เรียนหนังสือในโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง ได้ทำงานโรงงานในอารักขา ภายใต้การดูแลของสถาบัน ทั้งหมด แต่ในปัจจุบัน แนวคิดเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากไม่สามารถแก้ปัญหาได้ แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Rehabilitation) เป็นคำตอบที่เริ่มได้รับการยอมรับในวงกว้างขึ้น การคืนบุคคลเหล่านี้ให้กับครอบครัวและชุมชน เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพน่าจะเหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้เขาสามารถใช้ชีวิตได้อย่างอิสระ สามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง (Independent Living) โดยความเกื้อกูลของชุมชนและสังคม ภายใต้แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพ ไม่ใช่การสงสารหรือสงเคราะห์ คาดว่าถ้าภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ถูกนำมาสร้างใหม่ คงจะมีตอนจบที่เปลี่ยนแปลงไป ตามแนวคิดในปัจจุบัน

เมื่อ 17 ปีก่อนชาวอเมริกัน ก็เพิ่งเริ่มรู้จักโรคออทิสติกกันพร้อมๆ กับภาพยนตร์เรื่องนี้ ในภาพยนตร์ก็สะท้อนได้ชัดเจนว่ายังไม่รู้จักกันเลย ชาร์ลียังบอกหมอมือที่ดูแลเลยว่าขอให้ใช้ภาษาง่ายๆ เข้าใจง่ายๆ ได้ไหม เพราะไม่รู้จักออทิสติก บุคลากรสาธารณสุขก็ยังไม่รู้จักเหมือนกัน ยังสงสัยและตื่นเต้นกับความสามารถพิเศษ จะเห็นได้ชัดจากฉากในภาพยนตร์ ตอนที่ชาร์ลีสพาเรย์มอนไปพบแพทย์

เมื่อย้อนมองจากภาพยนตร์ก็จะคล้ายๆ กับสถานการณ์ของเมืองไทยในตอนนี้ ที่เริ่มมีคำถามมากมายเกี่ยวกับออทิสติก แต่อีกไม่นาน เมื่อพวกเขาสามารถเรียนร่วมอยู่ในโรงเรียนปกติทั่วไป เรียนในมหาวิทยาลัยได้เหมือนกัน สามารถทำงานร่วมกับพวกเราตามความสามารถที่เขามี พวกเขา ก็จะเป็นเพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนร่วมสังคม กลายเป็นพวกเดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยก พวกเขา พวกเรา คำถามต่างๆ เกี่ยวกับออทิสติกคงหมดสิ้นไป

ศูนย์วิชาการแฮปปี้โฮม

www.happyhomeclinic.com

ดัสติน ฮอฟแมน ผู้สวมบทบาทเป็น เรย์มอน แบ็บบิท บุคคลออทิสติก ที่มีความสามารถพิเศษ

คิมพีค (Kim Peek) ต้นแบบเรนแมนตัวจริง ผู้ซึ่งมีความรู้ในศาสตร์แขนงต่างๆ มากมาย

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. จากเรนแมนสู่ออทิสติก. [Online] 2549; Available from: URL:
<http://www.happyhomeclinic.com/au23-rainman.htm>

HAPPY HOME ACADEMY

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา แจ้งวัฒนะ ชั้น 7 โซนการศึกษา ห้อง 724
 เลขที่ 99 หมู่ 2 ถ.แจ้งวัฒนะ ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

© ลิขสิทธิ์ของ แฮปปี้โฮมคลินิก

happyhomeclinic@yahoo.com

08-2014-7272, 0-2835-3537